

Taal in Almere

Stedelijke Taalaanpak

Lerend Netwerk: Aeres VMBO Almere: Taal maakt jouw verhaal

Een interview met procesbegeleider Debby Sasso

Waarom zijn jullie met dit Lerend Netwerk gestart?

Aeres VMBO Almere is een vmbo-groene school. Naast vakken als Nederlands en wiskunde volgen leerlingen het profielvak Groen, waarin thema's als natuur en milieu, gezonde voeding en duurzaamheid centraal staan.

Binnen onze school merkten we dat veel leerlingen moeite hebben met lezen. Dit zagen we terug in de lessen, bij toetsen en tijdens het werken aan projecten. Leerlingen gaven zelf aan dat zij lezen lastig vinden en er weinig plezier aan beleven. Deze signalen sluiten aan bij landelijke onderzoeken, waaruit blijkt dat de taalvaardigheid van leerlingen in Almere relatief laag is.

Na verschillende brainstormsessies hebben we besloten ons in dit Lerend Netwerk te richten op het begrijpend lezen: waar lopen leerlingen precies tegenaan en hoe kunnen we dit versterken? Ook in het Taalbeleidsplan van Aeres VMBO-scholen wordt de lage taalvaardigheid van leerlingen als belangrijk aandachtspunt benoemd. Vanuit de visie 'Taal is jouw verhaal' wilden we zoeken naar structurele en duurzame oplossingen, waarbij het vergroten van leesplezier en leesmotivatie centraal staat.

Daarnaast sloot het Lerend Netwerk aan bij de ambitie om taal meer te integreren met andere basisvaardigheden, zoals rekenen, burgerschap en kritisch en onderzoekend denken. We wilden vakoverstijgend werken, waarbij taal een verbindende rol speelt tussen vakken en inhouden. Dit vraagt om nauwere samenwerking tussen docenten en om een gezamenlijke aanpak, waarin taal

niet alleen het domein is van het vak Nederlands, maar van de hele school.

Wat was het doel van het Lerend Netwerk?

In het schooljaar 2023–2024 hebben we gewerkt aan een vakoverstijgend project waarin de vakken Nederlands, Engels en Bloem werden verbonden. Het doel was om te onderzoeken of leerlingen meer betrokken en gemotiveerd raakten voor taal en (begrijpend) lezen door vakoverstijgend te werken.

Het project werd uitgevoerd met een groep derdejaarsleerlingen op kaderniveau. Vanuit het keuzevak Bloem kregen zij een praktische opdracht: het kiezen van een bloem die zij aansprekend vonden, het verzamelen van informatie hierover en een excursie naar een bloemenveiling. De opdrachten van Nederlands en Engels sloten hier inhoudelijk op aan. Bij Nederlands schreven leerlingen een zakelijke brief over hun Bloem-opdracht. Bij Engels maakten zij een leesverslag waarin zij vier verschillende, zelfgekozen teksten verwerkten, zoals een krantenartikel, een artikel uit een tijdschrift, een liedtekst en een gedicht.

Minimaal één artikel moest aansluiten bij een bloem die zij gekozen hebben voor hun vak Bloem. Deze opdracht werd afgerond met een mondelinge presentatie en een leesverslag.

Van dit eerste project hebben we geleerd dat het thema beter had kunnen aansluiten bij de interesses van leerlingen. Dit is in het tweede jaar beter gelukt, waarin we vanuit zowel Engels als Nederlands hebben gewerkt aan opdrachten rondom het boek 'a Good Girl's Guide to Murder'. We hebben bij Nederlands bijvoorbeeld een rechtszitting uitgespeeld en bij Engels een stripverhaal gemaakt van een scène uit het boek.

Wat heeft jullie Lerend Netwerk opgeleverd voor (de kinderen) in Almere?

De belangrijkste opbrengst is dat we hebben laten zien dat vakoverstijgend werken daadwerkelijk mogelijk én waardevol is. Het is geen utopie of tijdrovende extra, maar een manier van werken die zowel docenten als leerlingen meer plezier en energie geeft. Door vakken te verbinden ontstaat meer samenhang dan in traditioneel, los georganiseerd onderwijs.

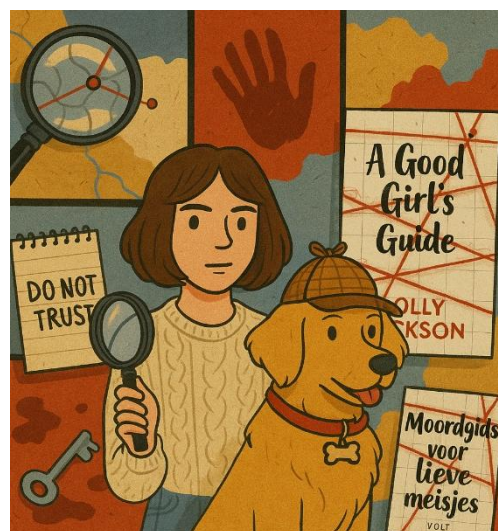
Voor leerlingen betekende dit dat zij zelfstandiger en creatiever aan de slag gingen. Ze leerden verbanden zien tussen vakken en ontdekten dat kennis samenhangt. Dat vergrootte hun zelfvertrouwen: ze merkten dat zij inzichten uit verschillende vakken konden combineren en toepassen.

Op het gebied van taal zagen we dat motivatie toeneemt wanneer een thema aanspreekt en lezen wordt verbonden aan andere werkvormen en praktijkopdrachten. Wanneer leerlingen het gelezene terugzien in een realistische context, wordt de leerstof concreter en betekenisvoller. Ze ervaren beter het nut van wat zij op school leren.

Ook binnen het docententeam bracht het Lerend Netwerk beweging. De samenwerking tussen Nederlands en Engels kreeg een impuls en werkte inspirerend naar collega's buiten het netwerk. Doordat

zichtbaar werd dat vakoverstijgend werken resultaat oplevert, zijn ook anderen hiermee aan de slag gegaan. Het netwerk heeft daarmee niet alleen de deelnemers versterkt, maar ook breder binnen de school iets in gang gezet.

Tijdens het project hebben we bovendien een aantal ontwerpprincipes geformuleerd die helpen om vakoverstijgend werken succesvol vorm te geven. Zo blijkt het belangrijk om het eigenaarschap van leerlingen te vergroten, een autonomie-ondersteunende structuur te bieden (bijvoorbeeld met werkboekjes) en vertrouwen te hebben in wat leerlingen kunnen. Ook helpt het om lees- en schrijfdoelen van de taalvakken te verbinden met andere vakken en te werken met 'echte' opdrachten binnen een aansprekend thema. Factoren als ouderbetrokkenheid, een klein wedstrijdelement, voldoende voorbereidingstijd en betrokken docenten en management versterken dit proces. Deze ontwerpprincipes bieden een basis om vakoverstijgend werken verder te ontwikkelen en te borgen, binnen onze school, maar ook daarbuiten.

Hoe heeft het werken in een Lerend Netwerk aan deze opbrengsten bijgedragen?

Het werken in een Lerend Netwerk gaf vooral kracht doordat we het samen deden. We hebben elkaar gedragen in het proces. Er waren momenten waarop de werkdruk hoog was en niet alles vanzelf ging, maar juist dan konden we taken verdelen en elkaar ondersteunen. Als iemand iets niet kon oppakken, nam een ander het over. Die onderlinge steun maakte het mogelijk om het project door te zetten en niet voortijdig af te haken.

Het werken in een vaste groep zorgde bovendien voor energie en betrokkenheid. We voelden ons gezamenlijk verantwoordelijk voor het resultaat. Dat gaf motivatie om door te gaan, ook wanneer het spannend of intensief werd.

Een belangrijke succesfactor was daarnaast de betrokkenheid van externe expertise. De inzet van een expert bracht verdieping en richting. Er was ruimte om samen te brainstormen, te sparren over inhoud en proces, literatuur te raadplegen en twijfels te bespreken voordat ideeën in de groep werden ingebracht. Dat gaf vertrouwen en hielp om doordachte keuzes te maken.

De combinatie van collegiale steun, een systematische werkwijze en inhoudelijke begeleiding zorgde ervoor dat het Lerend Netwerk niet alleen concrete opbrengsten opleverde, maar ook bijdroeg aan onze professionele groei.

Waar ben je het meest trots op?

Ik ben er trots op dat ik het heb aangedurfd om hieraan te beginnen. In het begin twijfelde ik of ik dit kon, maar het is gelukt om het project neer te zetten en iets te betekenen voor de school. Dat geeft veel voldoening.

Daarnaast ben ik trots op mijn collega's. Met relatief weinig middelen, en soms onder hoge werkdruk, hebben we toch veel bereikt. We zijn als team hechter geworden en steeds meer docenten en vakken sluiten zich aan.

Maar misschien ben ik nog wel het meest trots op het effect bij sommige leerlingen. We hebben een aantal van hen laten ervaren dat zij meer kunnen dan zij zelf dachten. Door deze andere manier van werken groeide hun vertrouwen in hun eigen kunnen – en dat maakt het de moeite waard.